

Kaj nas vse druži, tovariše Srbe, Hrvate in Slovence? To je zavest skupnih interesov, skupnih nalog, skupnih dolžnosti in ciljev, to je naša ljubezen do mladine in naroda.

Kje naj iščemo moči? Kaj nam daje moralno silo, da ne krenemo s prave poti v kljub oviram in nasprotstvom? To je zavest, da vršijo neodvisne stanovske organizacije, združujoče stan v svojem okrilju v vsaki demokratični državi prevažno funkcijo regulatorja v političnem življenju. Kar politični boji razdirajo, to one zbirajo. One imajo velevažno nalogo, da grade zlate mostove med sprtimi brati. One združujejo k skupnemu, pozitivnemu delu v določenem področju pripadnike različnih naziranj in strank ter postajajo tako najboljši vzgojitelji k politični strpnosti in važen faktor konsolidacije in koncentracije narodnih sil.

Da bi bila ta misel prešinila vse naše narodne zastopnike ob rojstvu našega osvobodjenja in ujedinjenja, bi bila desetletnica naše svobodne države taka, kakršno želi narod in mi učitelji, ki ta narod in to državo iskreno in nesebično ljubimo. S ponosom bi zaklicali vsemu svetu: To je naša velika in močna kraljevina, katero je rodila kri naših sinov, dvignila v moči in blagostanju ljubezen in nesebično delo njenih mož.

Pogoj za uspešno delovanje stanovskih organizacij.

Svojo eminentno nacionalno in patriotsko nalogo pa morejo vršiti stanovske organizacije le tedaj in tako dolgo, dokler si ohranijo neodvisnost na vse strani, napram vsem partijam in režimom, dokler se jim ne krati svoboda objektivne kritike, dokler se državnim uradnikom ne omejujejo pravice, ki so bistven atribut svobodnega državljanca.

S to svobodo stoji in pade naša organizacija, stoji in pade tudi naša vera v moderno demokracijo, v principe, na katerih je zgrajena vsaka demokratična država.

Učiteljstvo je bilo konstruktiven element v državi in hoče to ostati. Pri vsem njegovem delu ga vodijo najčistejši nagibi in to tudi takrat, kadar kritikuje pojave, ki se mu zde za naše šolstvo nezdravi. Narodni in državni interes sta mu bila vedno suprema lex.

Ta zavest daje organizaciji ono notranjo moč in moralno oporo, da vztraja na začrtani poti in se ne straši žrtve. Po tej ravni poti hoče korakati slovensko učiteljstvo skupno in krepko strnjeno z vsem učiteljstvom v državi in hoče s skupnim delom dvigniti moč in ugled našega Uduženja.

Zivela stanovska sloga! Zivelo edinstvo jugoslovenskega učiteljstva!

Pozdrav tov. Milojevića.

V imenu zagrebškega poverjeništvu je pozdravil delegate tov. Milojevića, ki je takoj v početku omenjal enotnost slovenskega učiteljstva, ki vodi Hrvate in Srbe na naša zborovanja. Hrvate vodi k nam še posebna bratska ljubezen — ker smo si najbližji po kulturi in tudi biografsko. Nadalje povdarja, da je ravno v današnjih težkih momentih za naš stan nujno potrebna sloga. Povdarja pa še posebej, da živi 17.000 učiteljstva v veliko večji slogi nego 300 narodnih poslancev. V vsem udruženju pa je največ elementov reda in solidarnosti med Slovenci in sedaj ob 10-letnici naj slavijo ravno ti elementi svojo zmago, kar bi nam prineslo zelo lep pogled v bodočnost.

Pozdravne brzojavke.

Skupščina je poslala Nj. Vel. kralju Aleksandru I. sledečo brzojavko:

Slovensko učiteljstvo, včlanjeno v Uduženju Jugoslovenskega Učiteljstva, poverjeništvu Ljubljana, zbrano na svoji letni skupščini v Celju, izraža svojo vdanost Vašemu Veličanstvu in celi vladarski hiši. — UJU pov. Ljubljana. — Skulj.

Tudi tov. Petroviću, predsedniku UJU je bila poslana pozdravna brzojavka s sledečo vsebino: Pokrajinska skupščina slovenskega učiteljstva, zbrana v Celju pri svojem delu, Ti pošilja iskrene pozdrave.

Razstava slovenskih meščanskih šol v Mariboru.

Ob priliki državne skupščine meščanskošolskega učiteljstva v Mariboru (4.—6. julija 1928) se je slovenskim meščanskim šolam posrečilo pokazati, kako delujejo v vzgojnem in učnem oziru. To je bilo potrebno z ozirom na dejstvo, da se imajo boriti z mnogimi nasprotniki za svoj obstanek, saj v južnih delih države meščanskih šol sploh ne poznajo. Če bi pa naša vrhovna šolska uprava videla mariborsko razstavo, bi se brezdvomno preorientirala. Razstava, ki je vzbudila ogromno pozornost, je pokazala, da meščanska šola s svojo praktično usmerjenostjo daleko prekaša današnje nižje srednje šole. Temu so morali pritrjevati tudi gg. profesorji, ki so si razstavo ogledali.

Šol je pokazalo izdelke učencev in učenk, največ je bilo seveda risb in ročnih del. Narodna ornamentika, figurarno risanje, linotisk; intarzija in še celo keramika — v najrazličnejših tehnikah — vse to te je navdajalo s prepričanjem, da si zašel na kako tehnično šolo. Izdelki rokotvornega pouka od skromne kuhalnice in originalnega klopota do preciznega ribniškega sodčka pa so te postavili naravnost v miniaturno obrtno šolo, polno veselja do dela in vztrajnosti. To tem bolj, ker so te mogle očarati še bajna ženska ročna dela samostanskih šol... Videti je bilo tudi več fizikalnih aparatov, tov. Dragan je publiko z geometriko fasciniral in je sprejel več naročil za svoj precizno 11-delni aparat, ki so ga vsi občudovali. Tudi reliefi in drugi modelirani predmeti so briljirali, po-

Debata o tajniškem poročilu.

Ker je bilo tajniško poročilo priobčeno v prejšnji številki »Učit. Tov.«, poda tajnik tov. Kobal le še nekaj pripomb k že objavljenemu poročilu. Predvsem prečita statistiko zborovanj, omenja netočno poslovanje nekaterih društev, pojasni, da obstaja za državne nameščence še nadalje brezplačno zdravljenje v bolnicah, omenja razveljavljanje obveznega pristopa državnega uradništva k nabavljalnici zadrugi ter sporoča končno še, da je disciplinsko in sodno postopanje napram tov. pov. Skulju in uredniku Dimniku ustavljeno, kar skupščina veselo pozdravlja.

Po tem kratkem poročilu otvori tovariš poverjenik debato o celotnem tajniškem poročilu in priporoča kratko in stvarno razpravljanje.

Med debato, ki se je udeležilo precejšnje število delegatov, se je povdarjala predvsem žalostna slika, ki jo nudi statistika, iz katere je razvidno, da se je udeleževalo zborovanj povprečno le 50% članstva.

Glede števila društvenih zborovanj so se delila mnenja in so nekateri zastopali stališče, da so vzrok slabemu obisku prepogosta zborovanja in zahtevali, da se uvede samo tri obvezna zborovanja, drugi pa so zastopali mnenje, da bi še nadalje ostalo 5 obveznih zborovanj. Nato je bil poverjen organizacijski odsek s to zadevo in predložil delegaciji sledeč:

predlog o sestajanju učiteljstva po društvenih in krožkih:

Predlagamo delegaciji, naj se izjavi za čim pogostejša sestajanja učiteljstva. Na podlagi tega načela naj se vršijo sestanki obvezno desetkrat letno, to pa na sledeči način:

Društvena zborovanja 5-krat v letu, krožki 5-krat ali društvena zborovanja najmanj 3-krat in krožki 7-krat v letu.

Ako se vrši 5 društvenih zborovanj in 5 sestankov po krožkih, se vrše sestanki izmenoma mesečno.

V drugem slučaju pa naj se vrše v I. polletju 2 zborovanja in 3 sestanki krožkov in v II. polletju 1 zborovanje in 4 sestanki krožkov.

Za sklicanje zborovanj je poverjeništvu osebno odgovoren predsednik društva, za sklicanje krožkov pa so odgovorni sklicatelji krožkov osrednjemu izobraževalnemu odseku.

Da se med učiteljstvom poživijo tovarištvo in izboljša obisk društvenih zborovanj ter dvigne delavnost krožkov, je dolžnost društva, da na svojih zborovanjih v septembru, oktobru in novembru izsede vzroke slabega obiska in navedejo ukrepe v svrhu izboljšanja obiska v posebnem poročilu poverjeništvu. To poročilo je poslato do konca novembra poverjeništvu, ki na podlagi došlih poročil nasvetuje društvo korake v izboljšanje društvenega delovanja.

V stanovskem glasilu naj se redno objavljajo statistični podatki o uspehih izvedbe tega predloga.

Predlog je bil soglasno sprejet.

Popravek k tajniškemu poročilu.

Tov. Skala vpraša, ali so se vnesli v poročilo popravki, ki jih je zahteval tov. Fleret.

Tov. poverjenik izjavlja, da je poverjeništvu prejel dopis in bi stvar samo izneslo pred delegacijo, kar pa je storil tov. tajnik z ozirom na vprašanje tov. Skale, za katero je bil naprošen ta privatnim potom takoj in prečita dopis.

Nadalje pojasni tov. Kobal, kaj je vse ukrenilo poverjeništvu glede partije 55., in da je radi neštetihih dopisov, ki jih je v tej zadevi poslalo na Izvršni odbor in prosvetno ministrstvo, upravičeno napisati »lahko rečemo po našem prizadevanju«. Dopis, omenjen v popravku tov. Flereta, je bil istemu poslan. — Po kratki debati o tej zadevi stavi tov. Godčeva sledeči predlog: Uredniki listov UJU so dolžni udeležiti se delegacijskega zborovanja. Predlog je bil soglasno sprejet.

sebno pri mojstru tov. Humeku, ki je bil sploh duša cele prireditve. Splošen utis obiskovalcev je bil ta, da so izdelki krasno izdelani, meščanska šola delo resno in vztrajno, njen obstanek je upravičen.

Kritičnemu opazovalcu, ki se vglablja v načela novodobnega šolstva, pa razstava ni mogla nuditi mnogo razveseljevanja. Videti je, da nesrečni »strokovni pouk« ne dovoljuje, da bi si učenci v samostojnem in samopridobitnem duševnem in ročnem delu ustvarjali izdelke iz raznih življenjskih poprišč. Tako bi ročno delo stopilo popolnoma v službo ostalih učnih predmetov in ne gojil bi se obrtniški diletantizem, ki več škoduje nego koristi. Da se da ročno delo lep spojiti z ostalim duševnim delom, je krasno pokazal Tržič, ki je razstavil nekaj koncentracijskih enot na zemljepisje. N. pr. Azija se je obdelala vsestransko: modeliranje iz gline, risanje posameznih delov, model pokrajine z običnimi domačini, spisi o azijskih ekspedicijah, kitajska pisava itd. — vse naravnost vzorno izvršeno. Tu se opažajo že obrisi prave delovne (boljše aktivne) šole, ki razvija duševne in telesne sposobnosti z vzajemnim duševnim in telesnim delom v Gaudigovem smislu. Razveseljiv pojav novodobne šole so tudi nekateri ljubljanski produkti samopridobitnosti: mape časopisnih izrezkov, mapa ekskurzij, primerjalne tabele industrijskih proizvodov, vremenski register itd. To je pač dokaz, da tudi posamezni meščanskošolski učitelji skušajo potom samoizobrazbe hoditi nova pota — idealnim vzgojnim ciljem nasproti.

Prihodnje razstave nam naj v tem oziru pokažejo še mnogo, mnogo več! E. V.

Vprašanje oblastnega šol. nadzornika.

Na vprašanje tov. Mavriča ali se je izvršilo imenovanje oblastnega šolskega nadzornika tov. Lužarja v soglasju s poverjeništvom, se je razvila živahna debata, ki jo je vodil tov. Hren, ki mu je tov. Skulj za ta čas kot tangiran prepustil mesto. Po končani debati sta bila soglasno sprejeta sledeča dva predloga: Predlog tov. Polaka se glasi: Vsi dogodki, ki so se vršili ob priliki imenovanja tov. Skulja za oblastnega šolskega nadzornika in so metili na to, da ga kot takega onemogočijo, so v nas zbudili največje ogorčenje in jih odločno obsojamo, tov. Skulju pa izrekamo svoje zaupanje.

Predlog tov. Feiniga se glasi: Delegacija sklene, da analogno — kakor se je zgodilo pri nameščenju oblastnega šolskega nadzornika za ljubljansko oblast, ne bo organizacija v bodoče več kandidirala gotovih svojih članov za nadzorniška mesta, ampak bo zastopala samo svoje načelno stališče, da pridejo na odgovorna mesta samo šolniki, ki so izšli iz osnovnošolske prakse in imajo vso stvarno in moralno kvalifikacijo za tako službo ter so člani UJU.

Ko je še tov. Kobal dal pojasnila na posamezna vprašanja delegatov, je bilo tajniško poročilo soglasno sprejeto.

Sozialna izjava hrvatskemu narodu.

Pred prehodom na blagajniško poročilo poda tov. poverjenik Skulj sledečo izjavo:

Ob tragičnem dogodku v Narodni skupščini, ki je združil v globoki boli ves hrvatski narod, čuti slovensko učiteljstvo, zbrano na pokrajinski skupščini v Celju, srčno potrebo, da mu izraža svoje sožalje in svojo solidarnost z njim.

Predsednik pozove, da zakličejo vsi prisotni »Slava padlim!«

Blagajniško poročilo

podano o priliki pokrajinske skupščine v Celju, dne 20. julija 1928.

Revizija knjig in računov se je izvršila po članih nadzorstva tov. Skulja in Ivanjšiča dne 28. decembra 1927 in 16. ter 17. julija 1928. Natančneje o tej reviziji bosta podala člana nadzorstva.

Račun, ki ga imate v rokah, je točno in natančno sestavljen, v vseh svojih detajlih, tako da imate jasno sliko letošnjega gospodarstva UJU. V svojem poročilu bom kratkot in bom omenil le one slučaje, ki so pojasnila potrebni.

Račun UJU.

1. Račun dolžnikov in upnikov sta razvidna iz bilance poverjeništvu UJU, kjer sta detajlirano podana. Račun dolžnikov je v preteklem letu kljub vsem opominom in terjatvam znatno narastel, osebno se pri tem odlikujejo učiteljska društva, ki nosijo krono vsega. Kaj je vzrok tej nerednosti pri društvenih, si nisem na jasnem. Na vsak način pa bodo morali društveni blagajniki poskrbeti, da zaostali dolg čimprej izterjajo in nakažejo denar glavni blagajni še pred začetkom šolskega leta 1928./29. Z novim šolskim letom naj ne bo pri društvenih nikakršnih zaostankov. To bodi parola vseh društvenih blagajnikov. Izterjatev dolžnih zneskov je pa tudi nujna in važna zaradi obveznosti, ki jih ima glavna uprava napram svojim upnikom. Ako bi dolžniki točno poravnali svoje dolge, bi danes tudi uprava ne izkazovala nikakršnih dolgov. Da se v bodoče obvarujemo takih zaostankov pripravimo ponovno vsemu članstvu, da plačuje članarino vedno v naprej. Če se bomo držali tega reda in plačevanja, je vsaka zamuda izključena, red pa zasiguran.

Vsa društva dolgujejo torej 54.592,60 Din. Pri tej priliki dostavljam, da so zneski pri društvenih, ki mi niso poslali mesečnih prijav do vsehvega meseca junija, le približni in se bodo morali po ugotovitvi pravega stanja šele korigirati. Tako neredno pošiljanje mesečnih prijav ustvarja istočasno tudi nered v glavni blagajni in netočnost v administraciji in želim bi, da se v bodoče taki slučaji ne ponavljajo. To pogreško od društvenih blagajnikov sem že lansko leto kritikoval in upam, da jo letos poslednjokrat.

Mesečne prijave so za glavno upravo baza vsega vknjiževanja in obračuna, za društva pa točna kontrola. Ako so prijave v redu, potem morajo biti tudi medsebojni računi v pravem skladu. Pa ne samo s finančne strani, temveč tudi iz statističnih vidikov so mesečne prijave važne, ker nam pokažejo vsak mesec porast in padec števila organiziranega članstva. Z mesečno prijavo imamo vedno jasno sliko glede števila članstva, glede društvene obremenitve, glede naklade stanovskih listov itd. Zaradi tega apeliram ponovno na vse blagajnike, da mi v bodoče redno pošiljajo te tako važne listine. V posrednih mesecih naj se s pošiljanjem prijav preneha in velja za to dobo stanje članstva z dnem 1. julija vsakega leta. Pristopi in izstopi članstva naj se v teh mesecih ne vzamejo na znanje, temveč šele z začetkom meseca septembra, ker bi sicer nastal nered v upravi in pri društvenih.

Dne 30. junija t. l. so manjkale glavni upravi mesečne prijave sledečih društev:

Brežice-Sevnica, za maj in junij — Kozje od marca dalje — Logatec od aprila dalje — Marenberg od februarja dalje in Ptuj za mesec junij.

Po 30. juniju pa sta dospeli prijavi Ptujškega društva za junij in Kozjanskega za marec.

Vsem društvom sem pravočasno poslal izpiske letnega obračuna, razen onim, ki niso imela mesečnih prijav v redu. Pri teh društvih bo treba zadevo šele urediti, kar pa je sedaj po zaključitvi knjig zelo oteženo.

Obremenitve učiteljskih društev se nanašajo na mesečne, odnosno letne prispevke

in na Zvezo državnih nameščencev, dočim to prispevki za učiteljski pevski zbor in teh bremen. V seznamu navedeni društveni dolgovi se tedaj ne nanašajo na prispevke za pevski zbor, temveč je treba te posebej nazkazati.

Za Zvezo državnih nameščencev so na dolgo sledeča društva: Brežice, Konjice, Kozje, Murska Sobota, Sv. Lenart, Maribor, Marenberg, Logatec in Ljubljana.

Za pevski zbor UJU so prispevala sledeča društva: Crnomelj, Kamnik, Kočevje, Kranj, Krško, Laško, Litija, Ljubljana, Ljubljana okolica, Ljutomer, Maribor okolica, Mežica, Novo mesto, Ormož, Ptuj, Radovljica, Slovenjgradec, Šmarje-Rogatec in Vransko, skupno tedaj 19 društev.

Stari dolg, ki je znašal lansko leto 42.550,75 Din je padel letos na 39.302,95 Din, to je neznamenit padec, ki se kljub vsem opominom ni povečal, iz česar lahko uvidimo, da bo treba v bodoče misliti na odpis vsega starega dolga, ki se bo moral izvršiti stopnjoma, vsako leto procentualno po danih možnostih. Zaradi varnosti terjatev in sigurnosti aktiv, sem napravil pri vseh dolžnikih 10% odpis.

2. »Učiteljski Tovarš« sam nam pokaže pasivnost za 35.168,70 Din. Ta pasiva so pa krita z inserati, ki so predvidena tudi v proračunu za 35.700 Din, s katerim kritjem postane list aktiven. V preteklem letu je imel »Učiteljski Tovarš« 27 prilog, ki so stale 37.780 Din. Tudi ta znesek so krili inserati, tako da imamo vsega kritja z inserati 73.480 Din (samo pri »Učiteljskem Tovaršu«).

3. »Popotnik« je aktiven za 28.359,60 Din, kateri znesek pa se je porabil za kritje upravnih stroškov, kar je tudi točno razvidno iz proračuna. Vsa aktiviteta obeh listov je mišljena le brutto, to je brez vseh stroškov, ki so združeni z izdajo teh listov. Ako računamo tedaj stroške, ki so z vsakim listom v zvezi, potem porabimo v ta namen v proračunu kot prebitek izkazane vsote.

V preteklem letu je imel »Popotnik« ovojni list iz boljšega papirja, to pa na inicijativno primarija g. dr. Derganca, ki je obljubil, da bo sam kril naraslo diferenco. Gospod primarij, ki visoko čišla učiteljski stan in kaže globoko razumevanje za njegovo organizatorično delo, ni plačal le obljubljene diference, temveč je poravnal vse stroške svojega lista v znesku 7320 Din, za kar smo mu izrekli zahvalo v posebnem pismu in naj mi bo dovoljeno, da se mu za njegovo veljkodušnost zahvalim tudi na tem mestu. S prihodnjim letom povečamo obseg »Popotnika« na dve tiskovni polji, kar je razvidno tudi v proračunu. Če bi pa hoteli dati listu še večji obseg, potem pa moramo iskati kritje za to.

4. Učiteljski naraščaj in samoizobraževalna akcija učiteljstva. Za učiteljski naraščaj, odnosno za učiteljsko Omladino smo zbirali in plačevali še pod bivšim poverjeništvom in nabrali precejšnjo vsoto ca. 28.000 Din, ki pa je brez sledu izginila. S septembrom leta 1926. so društva to plačevanje nadaljevala in se je do konca leta 1926./27. nabralo 25.570,80 Din, v letu 1926./27. se je od tega porabilo: 31. decembra 1926 za učiteljski naraščaj Maribor 3000 Din, 6. aprila 1927 za učiteljski naraščaj Ljubljana 410 Din, skupaj 3410 Din; ostanek 22.160,80 Din pa se je prenesel na upravno leto 1927./28.

Ta saldo je narastel tekom leta 1927./28. z vsemi prispevki na 52.899,80 Din; od tega zneska se je porabilo: nakazila za učiteljski naraščaj Ljubljana 889,50 Din, stan. listi za učiteljski naraščaj Ljubljana 1250 Din, skupaj 2139,50 Din; nakazila za učiteljski naraščaj Maribor 3200 Din, stan. listi za učiteljski naraščaj Maribor 4000, skupaj 7200 Din; za izobraževalni tečaj leta 1927. 7020,30 Din, za pis. potreb. OJO 979 Din, za znamke in poštino OJO 552 Din, za honorarje OJO tajniku 3500 Din, za honorarje OJO tipkarici 800 Din, za potnine 406 Din, za razne stroške 483 Din, za prehodni znesek brošur 3092 Din, skupaj 16.832,30 Din; tedaj znašajo skupni izdatki 26.171,80 Din.

Ako primerjamo te izdatke z naraslim kapitalom v znesku 52.899,80 Din, imamo še razpoložljivega kapitala 26.728 Din.

Ta znesek naj bi se po sklepu delegacije, odnosno pokrajinske skupščine v Celju razdelil med mariborsko in ljubljansko oblast na sledeči način:

a) Maribor: polovica prispevkov iz leta 1926./27. znaša 12.785,40 Din, nakazano je bilo 3000 Din, torej ima prejeti iz leta 1926./27. še 9785,40 Din.

b) Ljubljana: polovica prispevkov iz leta 1926./27. znaša 12.785,40 Din, nakazano je bilo 410 Din, torej ima prejeti iz leta 1926./27. še 12.375,40 Din.

a) Maribor: polovica prispevkov iz leta 1927./28. znaša 13.823,50 Din, 15. decembra 1927 nakazano 3000 Din, 28. januarja 1928 nakazano 200 Din, za »Učit. Tovarš« 3000 Din, za »Popotnik« 1000 Din, polovica stroškov izobraž. teč. in OJO 6870,15 Din, skupaj 14.070,15 Din; v letu 1927./28. preveč prejeto 246,65 Din. Ako upoštevamo preostanek iz leta 1926./27. 9785,40 Din, prejme Maribor še 9538,75 Din.

b) Ljubljana: polovica prispevkov iz leta 1927./28. znaša 13.823,50 Din, 2. julija 1927 nakazano 339 Din, 5. marca 1928 nakazano 500 Din, 10. marca 1928 nakazano 50,50 Din, za »Učit. Tovarš« 750 Din, za »Popotnik« 500 Din, polovica stroškov izobraž. teč. in OJO 6870,15 Din, skupaj 9009,65 Din; torej preostane iz leta 1927./28. še 4813,85 Din in iz leta 1926./27. 12.375,40 Din, prejme Ljubljana še 17.189,25 Din.

Razpoložljiv kapital znaša 26.728 Din; Maribor prejme 9538,75 Din, Ljubljana prejme 17.189,25 Din, skupaj 26.728 Din.

5. Upravni stroški so detajlirano podani v prometu pod točkami 19. in 20. Ti stroški